

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרנ"ג

ערב שבת-קודש

פרשת בא

ז' בשבט ה'תשס"ז



יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

יום שישי

יד בשבט

סוף זמן קידוש-לבנה²⁶ לכתחילה: כל ליל ש"ק,
ט"ו בחודש (ולכן²⁷ יש להשתדל לקדשה על-כל-פנים
אור ליום שישי).

26) לוח כולל-חב"ד.

27) כיוון שאין מנהגנו כלל לקדש בליל שבת ויום-טוב (ראה
רמ"א סי' תכו ס"ב ונו"כ. שער הכולל ר"פ לג. רשימת הגה"ח
הרב יעקב לנדא ז"ל ב'כפר חב"ד' גיליון 986 עמ' 35).

תקופה חדשה ו"נתלו המאורות"²⁴ של הדור השביעי
מאדמו"ר הזקן (או הדור התשיעי מהבעל-שם-טוב).
(ג) התקופה שלאחר הסתלקות בתו של כ"ק מו"ח
אדמו"ר (הרבנית חיה מושקא) ביום כ"ב לחודש אדר-
עשר (כ"ב שבט תשמ"ח)²⁵.

24) 'ראה לעיל [ספר-השיחות תשנ"ב] ח"א עמ' 293-5.

25) כל הקטע (תרגום מאידיש) מספר-השיחות תשנ"ב ח"ב עמ'
348 (כולל שתי ההערות הקודמות).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישע' ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ז' בשבט התשס"ז - י"ד בשבט התשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	ז' בשבט	הלכות פסולי המוקדשין פרק יא-יג.	הל' שופר וסוכה ולולב פרק ו.	מליית קל. קסט.
ש"ק	ח' בשבט	פרק יז-טו.	פרק ז.	מ"ע צא.
א'	ט' בשבט	פרק יז-ט.	פרק ח.	מ"ע צ.
ב'	י' בשבט	הלכות עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	הל' שקלים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מט.
ג'	יא' בשבט	פרק ד-ה. הלכות מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע מט. קית.
ד'	י"ב בשבט	פרק ב-ד.	פרק ג.	מליית קיג.
ה'	י"ג בשבט	פרק ה-ז.	פרק ד.	מליית קיד.
ו'	י"ד בשבט	פרק ח. לך אזבח וגוי. ספר הקרבנות והוא ספר תשיעי.. הלכות קרבן פסח.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הל' קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א.	מליית קיד. מ"ע נה. מליית קטו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר** 120 ד' לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	צוות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', ז' בשבט	4:36	5:23	6:46	9:14	11:53	12:23	5:08.2	5:34
ש"ק, ח' בשבט	4:36	5:23	6:45	9:14	11:54	12:24	5:09.2	5:35
א', ט' בשבט	4:35	5:23	6:45	9:14	11:54	12:24	5:10.1	5:36
ב', י' בשבט	4:35	5:22	6:44	9:14	11:54	12:24	5:11.0	5:36
ג', י"א בשבט	4:35	5:22	6:44	9:13	11:54	12:24	5:11.9	5:37
ד', י"ב בשבט	4:34	5:21	6:43	9:13	11:54	12:24	5:12.9	5:38
ה', י"ג בשבט	4:34	5:21	6:43	9:13	11:55	12:25	5:13.8	5:39
ו', י"ד בשבט	4:33	5:20	6:42	9:13	11:55	12:25	5:14.7	5:40

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסיודורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
בא	4:32	5:47	4:46	5:48	4:36	5:46	4:50	5:50
בשלח	4:38	5:53	4:53	5:54	4:43	5:52	4:57	5:56

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

[מכיוון שזו התוועדות הקשורה בהילולא, מהנכון לפתוח בדבר תורה של בעל ההילולא²⁰.

לקבוע שעה במשך המעתי'לעת' - לבאר לבני ביתו ש' אודות כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעתי'לעת' - לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי-הכנסיות ובבתי-המדרשות אשר בעיר, לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר תקנתו על-דבר אמירת התילים, לימוד חומש עם פירש"י - ובמקומות המתאימים - גם על-דבר לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה.

- אם באפשרי, לעשות כל הנ"ל מתוך התוועדות.

במשך המעתי'לעת' - לבקר (המוכשרים לזה) במקום כינוסי הנוער החרדי - ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער שלעת עתה עדיין אינו חרדי - ולבאר להם איך שחיבה יתירה נודעת להם תמיד מאת כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ לבאר להם את אשר תבע מהם והתקווה והביטחון אשר בטח בהם, אשר סוף-סוף ימלאו את תפקידם בהזקת היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסוגלת הנוער.

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים אשר אחרי היארצייתו, ובפרט ביום השבת-קודש שלאחריו.

* בעת התוועדות ד' בשבט נהג הרבי לעשות מגבית בעד 'קרן תורה'²¹.

בעת התוועדות של י' בשבט בכל שנה, נהג הרבי לומר מאמר המתחיל בפסוק 'באתי לגני'. בכל שנה נהג הרבי לבאר פרק אחד בהמשך ההילולא לפי הסדר. תשי"א-את"ש. תשל"א-תש"נ וכו'. הרבי ביאר את הפרק בפרטיות, בצירוף ביאורים מתורתו של כל אחד מרבותינו שניאני, מהבעש"ט ואילך (ראה 'כפר חב"ד' גיליון 795 עמ' 24).

(20) שיחת כ' מנחם-אב תשל"א בתחילתה.

(21) ספר-המנהגים עמ' 96. עניינה - לסייע (ללא פירסום שם המנדבים) לבחורים המשקיעים כמה שנים ללימוד תורה ללא חשבונות אודות פרנסה (דברי הרבי במעמד ייסוד הקרן, שיחת י' בשבט תש"טו ס"ל-לא, 'תורת מנחם - התוועדות' (נג)

הליכה לאוהל*

* "שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר... שקודם ההליכה על ציון ואוהל - נוהגין שאין אוכלין, אבל שותים"²².

[כמה מהנהגות הרבי ב'אוהל', וכן הנחיות לכוהנים המבקרים שם, נדפסו ב'לוח השבוע' לג' תמוז, 'התקשרות' סוף גיליון תרכ"ב].

יום שלישי

י"א בשבט

"בדורו של נשיא דורנו גופא, ישנם כמה שלבים ותקופות, ובכללות - שלושה שלבים: (א) יום העשירי לחודש אדר-עשר (י"ד שבט ת"ש) - סיום התקופה של עבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בחיים חיותו בעלמא דיין. (ב) היום למחרתו - יום אדר-עשר לחודש אדר-עשר (היום השלם הראשון לאחר ההסתלקות), ובמיוחד בשנת עשתי-עשר (תשי"א)²³ - כאשר החלה המשך וחידוש של

תש"טו ח"א עמ' 247 ואילך]

22) ספר-המנהגים שם, ושי"נ. א"ק אדמו"ר מהר"י"צ ח"ו עמ' רפב. והכוונה לא רק להקפיד שלא לאכול בגלל האמור בזה שאין ללכת שמה ללא תענית [ופ"א אמר הרבי לאחד התמימים שאכל לפני שהלך לאוהל: "א רחמנות אויף דיר" - יומן תשי"ג, נספח ל'שיחות קודש - תשי"א החדש עמ' 226], אלא גם להקפיד על שבתות תחילה (וכן הקפיד הרבי), כדי שלא להיות בכלל "מרעיב עצמו ולן בבית-הקברות" (ראה גם בגשר-החיים ח"א ס"ע שז, ובנטעי-גבריאל הל' אבילות ח"ב עמ' תרכ"ג. בנטעי-גבריאל שם כתב, שלכן נמנע הרבי מלבקר באוהל ביום התענית). וע"ע דיון בזה ב'התקשרות' גיליון תיב עמ' 19. ולהערך עוד מסיפור הרה"ח ר' בנימין של' קליין שלפעמים היה הרבי אוכל משהו קטן לפני הנסיעה לאוהל. כן להעיר מיומנו האישי של כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ מביקורו בארה"ק (מסע הרבי בארה"ק) עמ' 252 ועמ' 255) שבים ה' מנ"א אכלו מוונות בשכם ואח"כ נסעו לציוני הארץ וכו' בצפת, וביום ז' מנ"א בשעה 12 היתה סעודה, ואח"כ נסעו לקבר רחל. ואס"כי מצב בריאותו של הרבי היה קשה אז, עד שביקשו ממנו לבל יתענה בת"ב (שם עמ' 256), הרי לכאורה השתתפו בזה גם המלווים אותו. וע"ע. ומאידיך בליקוטי-דבריורים ח"ד ליקוט לו, ברשימת המאסר עמ' 1354 מספר אדמו"ר מהר"י"צ מהר"י"צ מהלך 'לאוהל' בעודו בתענית ממש. ואולי היו כל אלה מצבים מיוחדים, וע"ע.

(23) "ראה ספר-השיחות תשי"ג ח"א עמ' 255 הערה 99".

בכוחו של כל יהודי לנצח תמיד במלחמה

כשם שלא שייך שיהיה למישהו שליטה חס-ושלום על הקב"ה, כך לא שייך שתהיה שליטה על נשמת איש ישראל • הוודאות שסוף-כל-סוף יהיה ניצחון במלחמה, מוסיפה תוקף ושמחה בעבודה, ושמחה זו מועילה לניצחון ומזרזת אותו • לאחר שיהודי הגיע כבר לדרגה של "צמאה לך נפשי, כמה לך בשרי", שוב אין ל"דורין מרקו" מה להתערב • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

אלא עוד זאת, שיוציא משם את כל הניצוצות השייכים אליו, כי, אם הניצוצות השייכים אליו נשארים שם, הרי כיוון שניצוצות אלו שייכים אליו, נמצא גם הוא שם יחד עמם, כך, שלא ייתכן שהוא יהיה נצחי, בה בשעה שניצוץ אחד נשאר במקום שאינו יכול להיות נצחי - אלא, כיוון שכוח זה נמשך למטה, בהגדרות דומן ומקום, ייתכן שהניצחון יהיה לאחר משך זמן, לאחר כמה טלטולים מעולם לעולם, ממקום למקום, אבל סוף-כל-סוף בוודאי יבוא לידי ניצחון.

והנה, כאשר יהודי מנצח במלחמה - אזי נקרא בשם "ישראל", שזהו שם המעלה שניתן ליעקב כאשר נתעלה לדרגה נעלית;

מה-שאינן כן כאשר נקרא בשם "יעקב" - הרי זה קודם שניצח את המלחמה, בהיותו אפילו בדרגה תחתונה שעבודתו היא בבחינת "עקב" (יו"ד עקב) בלבד, שזהו החלק התחתון שבגוף, היינו, שעבודתו אינה באופן של טעם ורעות, הבנה והשגה באלוקות, וחסר אצלו אפילו בעבודה שמצד המידות שבלב, שהוא עניין ההרגש בעניינים אלוקיים ורוחניים,

א. כאשר יהודי צריך למלא שליחותו בעלמא דין, "אני נבראתי לשמש את קוני", הרי מצד העלומות זה ישנם כמה מנגדים, ופשיטא - העלמות והסתרים כו', וצריך לעמוד כנגדם ולנהל עמם מלחמה, שזוהי כללות המלחמה של יעקב עם עשו, שהיא באופן ד"לאום מלאום" ², "כשזה קם זה נופל" ³, כמבואר בתניא ⁴ ובארוכה בדרושי חסידות בכמה מקומות פרטי העליות והירידות שבזה. אמנם, כיוון שכל ישראל הם "נצר מטעי מעשה ידי" ⁵ של הקב"ה, הרי כשם שהקב"ה הוא כל יכול, יש גם להם הכוח ד"כל יכול" לנצח במלחמה, - ניצחון באופן שלא זו בלבד ש"יש לו חלק לעולם הבא" ⁶, היינו, שהוא בעצמו יישאר בקיום נצחי, היפך עניין השביה בקליפות רחמנא-ליצלן,

- 1) משנה וברייתא סוף קידושין.
- 2) תולדות כה. כג.
- 3) פרש"י עה"פ.
- 4) פ"ט.
- 5) ישעיהו ט. כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.
- 6) ראה סנהדרין שם.

פרק תניא ¹⁴, וכן לאחר (סיום המאמר שאחרי תפילת מנחה ¹⁵.

בבוקר קודם התפילה - ירים כל אחד תרומה להעניינים השייכים לנשיאנו, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפילת מנחה.

נתינת הצדקה (בקשר עם י' שבט וכיו"ב) - שייכת גם לנשים, ואדרבה (מצד כמה טעמים) להן דבר הצדקה שייך יותר ¹⁶.

לאחר תפילת הבוקר וחזרת הרא"ח - יקרא כל אחד פדיון-נפש (הנשואים - כמוכן בהגירת אבנט).

אלו שזכו להיכנס ליחידות, או על-כל-פנים לראות את פני כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ - יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"ג, כאילו עומד לפניו. להניח הפ"ג אחר-כך בין דפי מאמר, קונטרס וכו' שלו. ולשלחו (אם באפשרי - בו ביום) על מנת לקראתו על הציון שלו ¹⁷.

במשך המעתי-לעת - ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם ¹⁸.

במשך המעתי-לעת - לעשות התוועדות ¹⁹.

14) נפוץ בין אנשי ללמוד אנה"ק סי' ז"ד, ללא הביאור. וראה אג"ק דבעל ההילולא ח"א עמ' שצ, שהורה ללמוד "פרק כ"א" ביום ההילולא ב' ניסן אחר ערבית, את הביאור - בשחרית קודם התפילה, וקודם מנחה אנה"ק "פרק כ"ג".

כנראה נהגו כך מקדם ללמוד בימי היארצייט-הילולא דרבותינו נשיאנו פרק זה, במסגרת המנהג - ש"כדאי לפרסם ולחזק - ללמוד בכל יום פרק תניא ע"פ הסדר או באופן אחר, ראה 'התוועדות' תשמ"ט ח"ג עמ' 68 (מוגה) ועמ' 75, ובכ"מ. בעמ' 75 הורה הרבי, ששיעור זה צ"ל לפני התחלת התפילה ממש, היינו גם לפני אמירת 'הריני מקבל', כלומר שתחילה למדו פרק תניא, ורק אחר-כך פתחו את ה'סידור'.

15) כנ"ל - הביאור לאנה"ק האמורה.

16) ספר-המנהגים עמ' 85, עיי"ש בהערה. וכן בקשר לטף, ע"פ הוראת הרבי, ובפרט בשנים האחרונות, לשתף גם אותם בכיו"ב, וכן בשאר ההנהגות, שגם נשים וטף שייכים בקיומם.

17) מס' הפקס באוהל: 1718-723-4444.

18) כדי להקל על הציבור, מוצעים בזה פרקים קלים יחסית: י - יומא פ"ח; 1 - דמאי פ"ב; 2 - תענית פ"ב; 3 - חלה פ"ב; 4 - ביכורים פ"א (אפשר גם לחזור על יומא פ"ח - אג"ק כרך יז, עמ' רנא); 5 - פרה פ"ח; 6 - שבת פכ"ב; 7 - נדרים פ"ח.

19) אצל הרבי היה הסדר בתוועדות: קודם מאמר חסידות, ואחר-כך סיום מסכת (ראה שיחת מוצש"ק י' בשבט תש"ל סי"ז).

אחר התפילה (בבוקר - אחר אמירת תהילים) ללמוד (יסיים בקול ¹⁰) המתפלל לפני התיבה פרק כ"ד וכלים ופרק ז' דמקוואות. אחר-כך יאמר המשנה: 'ר' חנניא בן עקשיא... ויאדיר'. בלחש - איזה שורות בתניא ¹¹, קדיש דרבנן.

אחר תפילת ערבית - יחזור חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס עד ¹²) בעל-פה. ואם אין מי שיחזור בעל-פה, ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפילת הבוקר. ולסיימו אחר תפילת מנחה.

* נקבע המנהג אצל כמה וכמה ללמוד פרק מעשרים הפרקים על הסדר (גם) דשנה אחר שנה. ולאחרי שנשלמו עשרים השנים הראשונות, מתחילים עוד הפעם ללמוד בעשרים פרקים אלו, כל שנה פרק אחד, ובשנה זו - פרק י"ז מהמשך ¹³.

בבוקר קודם התפילה - ילמד כל אחד לעצמו

ח"א עמ' 172), ושם נמסר הטעם בשמו שהיו הזמן היותר טוב לבקש ולפעול. וביאר הרבי, שחסידי פולין אין אומרים תחנון, ממני שהעלייה שבים היארצייט אצל הצדיק ש'באמתנו יחיה' (ח' בפתח, י' שניה בסגול) פועלת עליה אצל כל מקושריו, אבל חסידי חב"ד שתובעים מהם פנימיות ועבודה דווקא, רוצים להעלות גם את הגוף ולטהרו, ולכן גם אז אומרים תחנון. וראה גם 'רשימות' חוברת סט עמ' 9. ובשיחות-קודש: ש"פ עקב תשי"ג ס"ד (התוועדות ח"ט, תשי"ג ח"ג עמ' 115). שמח"ת תש"ז ס"ג (התוועדות ח"ט), תש"ז ח"א עמ' 129). י"א ניסן תשכ"ב ס"א. ש"פ אחרי תשכ"ז ס"ב. ש"פ ויחי תש"ל ס"ה. ושי"נ עוד.

9) [מסיימים בקול רק את המשנה דמקוואות] בספר-המנהגים עמ' 77: "הדיוק הוא לסיים הפרקים אחרי התפילה", דהיינו שאפשר ללמוד עד הסיום גם לפני-כן. רבים מהאבלים רגילים ללמוד לפני חזרת הש"ץ וכיו"ב. ויש לברר אם שייך בזה המבואר בשיחת שבת בראשית תש"ל, שאין ראוי להוסיף מאומה בתוך התפילה, ושכן גם אמירת שיעור תהילים היא בדווקא אחרי "אך צדיקים".

10) ספר-המנהגים עמ' 6.

11) י"א שהרבי נהג לומר (בשנות האבלות עכ"פ) את התיבות: 'ונפש השנית בישראל היא חלק אלוהה ממעל ממש' - 'מנהגי מלך' ס"ע 32.

12) ספר-המאמרים תשי"ז עמ' 111.

13) סה"מ מלוקט ח"ב עמ' רלח, עמ' רנו הערה 23. ב'תורת מנחם - סה"מ מלוקט' לפי סדר השנה ח"ב עמ' שו, תו. וכן נהג הרבי.

הלכות ומנהגי חב"ד

יום שני

י' בשבט

שבת קודש, פרשת בא

ח' בשבט

יום ההילולא של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ זי"ע: ביום ראשון לפנות ערב, מדליקים [בכל בית, תיכף אחר (התחלת) השקיעה] נר שידלק כל המעט-לעת (עד למחרת בצאת-הכוכבים). אם אפשר בקל - נר של שעווה.⁶

בשעת התפילה ידלקו חמישה נרות.⁷

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היארצייתו, ונכון לחלק שיתפלל אחר ערבית, שני - שחרית, שלישי - מנחה, כדי לזכות בזה מספר יותר גדול של אנ"ש.

* בימי ההילולא של רבותינו נשיאינו - אומרים תחנון.⁸

[סדר ההכנות ליום ההילולא והנהגות יום ההילולא עצמו - נעתקו ממכתב הרבי מראש-חודש שבט תשי"א.¹ שאר המנהגים סומנו בכוכבית בתחילתם:]

בשבת-קודש שלפני היארצייתו ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העלויות מספיק - יקראו בתורה² בחדרים שונים,³ אבל לא להוסיף על מספר הקראים.

ישתדלו שמפטי"ר יהיה הגדול שבחבורה - בריצוי רוב המניין - או על-פי הגורל.

* הוראת הרבי, לערוך 'קידוש' והתוועדות בשבת זו.⁴

(1) אג"ק ח"ד עמ' קמב, ספר-המנהגים עמ' 95, ובכ"מ.
(2) בקשר לקריאת תיבת "קמו צאו" (יב,לא) ראה במובא בהתקשרות גיליון שמא עמ' 9. ואולי יש כאן סיבה מיוחדת, שלא ע"פ המסורה, כגון להדגיש את החיפזון שבתובה זו (ראה תורה-שלימה כאן אות תקמ"ב).

(3) כאשר לפחות ישישה מתוכם לא שמעו קריאת התורה, קצות-השולחן סי' כה ס"ד. ואפשר אף לפני תפילת שחרית, כנפוץ בין אנ"ש ובבית-חינו (עיין אג"ק ח"ג עמ' ד, שלא חייב להיות קשר בין התפילה לקריאת התורה. וע' המובא בפסקית-שובות סי' קלה סק"ג. 'התפילה כהלכתה' פט"ז ס"ה ובהערות).

(4) המאזין לקריאת התורה ובדעתו להיות אחד מששת השומעים בקריאה נוספת, יכונן שלא לצאת ידי חובתו בקריאה זו (בתנאי שיש ששה מאזינים שכן יוצאים בה).

(5) בעליית הנשמה בש"ק שלפני ההילולא נשאת כבר הנשמה בדרגת העלייה דיום הש"ק (ואינה חוזרת למקומה כבכל שאר השבתות) עד בוא העלייה דיום ההילולא. ויש להוסיף, שהשייכות דיום הש"ק שלפני יום ההילולא ליום ההילולא היא

ועם אנשים" - היא, שהוא שר ובעל-הבית על ההעלם של "אלוקים" ו"אנשים". כלומר, שלגבי מדרגת "ישראל" אינם מסתירים כלל. לא זו בלבד שהם מפסיקים ללחום עמו, אלא יתירה מזה, הם עוד נותנים הסכמה על הברכות⁴ - לא זו בלבד שניצח את "שרו של עשו", אלא השר גם בדרך אותו.⁵ וכמו שנאמר: "גם אויביו ישלם אתו", ועד שאפילו האויב הגדול ביותר, "נחש הקדמוני" - שהוא השורש של כל החטאים והאויבים - לא זו בלבד שאינו עומד נגדו, אלא "ישלים" אתו,⁶ שמסייע לו.⁷

ג. וזהו גם מה שנתבאר בליקוטי-תורה⁹ החילוק בין יעקב וישראל, מיוסד על הפסוק¹⁰ "לא הביט אוון ביעקב ולא ראה עמל בישראל":

במדרגת יעקב - אין "אוון" (אין בו חטא, והוא שלם במחשבה, דיבור ומעשה), אבל "עמל" ישנו; הוא מוכרח להתייגע שלא יהיה בו "אוון", כיוון שישנם העלמות והסתרים שצריך לעמוד נגדם.

(14) להעיר משבת (ק"ט,ב): אשר תיכף בתחילת השבת בע"ש - מלאך רע עונה אמן.

(15) כדברי יעקב להמלאך: "לא אשלחך כי אם ברכתני" (שם,כו), ואכן פעל זאת - כהמשך הכתוב (שם,ל) "ויברך אותו שם" (מהנחה בלתי מוגה).

(16) משלי טז, וב"ר ר"פ וירא: זה הנחש. וע"פ משנת באוה"ת עה"פ ואיבה אשית (בראשית מז,ב).

(17) "ישלים" - מלשון שלום, וגם מלשון שלימות (ראה לקו"ת פ' ראה ל, ריש ע"ג), היינו, שע"ז ניתוסף שלימות בעבודתו (מהנחה בלתי מוגה).

(18) והיינו, שהמלעיגים עצמם, נעשים מסייעים בעבודה. וע"ד המבואר בתניא (אגה"ק ס"ה (קמא,א)) בנוגע לע"ג המדבר ומבלבלו בתפלתו, שהכוונה בזה היא "כדי שיתגבר ויתאמץ יותר בתפלתו", יעצה היעוצה להתעוררות זו היא מעניין זה עצמו, כשישים אל לבו ויתבונן עניין ירידת השכינה... להתלבש ניצוץ מהארטה... כדבר עו"ג זה המדבר דברים המבלבלים עבודת ה'... וזהו ממש אשר שלט האדם באדם לרע לו, והיינו שע"ז מתעורר האדם להתפלל יותר ככוונה כו" (מהנחה בלתי מוגה).

(19) פ' בלק עב,ב.

(20) בלק כג,בא.

אלא עבודתו היא רק מצד קבלת-עול, ומצד זה שייך הוא ל"קומה שלימה"⁸ דכללות עם-ישראל, אבל, לא להדרגה העליונה ד"ראשיכם, שבטיכם, זקניכם"⁸, כי אם לדרגה היותר תחתונה ד"חוטב עציד" ו"שוואב מימך"⁸, שעבודתם אינה בעניין השכל והרגש, כי אם בעניין המעשה בפועל. ומכל-מקום, גם כאשר יהודי נמצא בדרגה זו, מוכטח לו שסוף-כל-סוף ינצח במלחמה, שאז ייקרא בשם המעלה - "ישראל".

ב. והעניין בזה:

בקריאת⁹ שם ישראל נאמר¹⁰ "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל".

"אלוקים" - שפירושו כאן מלאכים¹¹ - קאי בכללות על ההעלם של ע' השרים שלמעלה, שעל-ידם עוברת ההשפעה של הדברים הגשמיים והחומריים¹², שמסתירים על אלוקות.

מההעלם של "אלוקים" נעשה העלם גדול יותר של "אנשים" - אנשים ירודים שלועגים מיהודי שמקיים תורה ומצוות¹³. כפי שאנו רואים במחוש שההעלם של "אנשים" קשה לקבלו יותר מאשר ההעלם של "אלוקים", ההעלם של הגשמיים כשלעצמה. ולכן הנה הסעיף הראשון של ד' חלקי השולחן-ערוך הוא: "שלא להתבייש מפני בני אדם המלעיגים", כיוון שזהו היסוד של כל העבודה, לשבור את ההעלם על אלוקות.

המעלה ד"ישראל" - "כי שרית עם אלוקים

(7) ע"ח ש"ג פ"ב. פרס שכ"ג בערכו. וראה תו"א ר"פ ויצא. ובכ"מ.

(8) לקו"ת ר"פ ניצבים. ובכ"מ.

(*8) ר"פ ניצבים. וראה לקו"ת שם.

(9) מכאן עד סיום השיחה (ס"ה) - הוגה על-ידי כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונרפס בלקו"ש ח"ג עמ' 796 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(10) וישלח לב,כט.

(11) תיב"ע עה"פ. חולין צב,א.

(12) ראה תניא אגה"ק ס"ה (קלט,ב).

(13) ראה ד"ה אין הקב"ה בא בטרוניא (בס' המאמרים אידיש בתחילתו).

סיום מסכת / תמימות / ברכו שלא במקומו

עד מתי אפשר לסיים?

בגיליון 'התקשרות' (תרמ"ו) שבת קודש פרשת וישלח, ב'לוח השבוע' בתחילתו ליד ציון 3, נרשם, שיש לסיים את המסכת שכל אחד קיבל עליו עד ליל י"ט כסלו, ללא ציון מקור לזה. ולכאורה צריך עיון, שהרי בהתוועדות שבת קודש פרשת שמות תשי"ג (תורת מנחם - התוועדות), ח"ז עמ' 291) כתוב: "בסיום ההתוועדות אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א, שכל אלה שעדיין לא סיימו את המסכת שלקחו בחלוקת הש"ס אשתקד, יודרו לסיימה עד צאת הכוכבים דיום מחר (כ"ד טבת)". ומכך נלמד אף לחלוקה דיי"ט כסלו, שאפשר לסיים את הלימוד לכתחילה עד מוצאי י"ט*.

הת' אלחנן-משה נחמנסון, ישיבה גדולה 'תומכי תמימים' קריית-גת

הערת המערכת

* יישר-כוח. וראה בשיחת י"ט כסלו תש"ד, סה"ש תש"ד עמ' 50 (הובא גם בסה"ש תשנ"ב עמ' 487) שיי"ט כסלו הוא "שמחת תורה של פנימיות התורה", ובשמחת תורה "מסיימים ומתחילים את התורה".

"תמימות" – בחולם

ב'התקשרות' גיליון תכב, עמ' 18, שאלו בנוסח אדמו"ר הזקן בתחנון 'ברוגו תמימות תזכור', מדוע מנוקדת הוא"ו של תיבת 'תמימות' בחולם – למרות היותה שם-עצם – שלא על-פי דקדוק? ואולי יש לומר על-פי מה שזכר שם (ונתבאר באיגרות קודש כרך ב, עמ' רלט וכרך יט, עמ' טז) ש"תמימות" הוא כנגד מידת התפארת, מידתו של איש תם יעקב אבינו ע"ה, שעיקר 'התמימות' – בנקודת הרצון שלמעלה מן הטעם דווקא, שנקרא 'תום' בחולם" (דרך חיים' לאדמו"ר האמצעי, שער-התשובה סוף פרק ד), וכן מידת הרחמים שייכת במיוחד לחולם, כשהמלכות עטרה לראש התפארת ('ספר-הליקוטים - צמח-צדק' ערך נקודות/חולם, אות נ' עמ' רצא). וכל פטטיא דאורייתא טבין.

ברכו שלא במקומו

בגיליון 'תרל"ט עמ' 14, בכירור על "עניינת ברכו שלא במקומו", הובא מדברי המשנה ברורה (רלו, הובא בקצות השלחן סי' כז ר"ס ה) שאם עומד בפסוקי דזמרה ושמע קדיש וברכו – אין דינו כאמצע הפרק (דהוי כאילו התנה על כך), אלא יכול להמשיך בתפילתו כרגיל.

והעירוני מדברי הגרא"ח נאה במקום אחר (יגדיל תורה ירושלים ת"ו גיליון יז, הובא גם ב'סידור רבינו הזקן עם ציונים והערות' עמ' קכד הערה 139), שאם לא הספיק לומר 'שיר המעלות ממעמקים' עד לאחר שענה קדיש וברכו עם הציבור, לא יאמר אז 'שיר המעלות' משום הפסק, ואז כדאי לאומרו אחר התפילה, אחר 'לדוד אורי'.

ולכאורה הטעם שפסק כאן אחרת, כיוון שהוא גם מתיר לדלג פסוקי דזמרה (קצות השלחן סו"ס חי) כדי להתפלל עם הציבור, לכן מציע גם כאן לדלג 'שיר המעלות' כדי שלא להפסיד את ה'ברכו'. משא"כ לדידן כדעת הרבי שצריך לומר דווקא הכל כסדר – אין מקום לזה, וגם השומע הוי כאילו התנה כנ"ל.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג, רב אזורי עומר

(מחצה, חלק) – אבל קטלה פלגא על-כל-פנים צריך להיות". ולא אחרי משך זמן של התוועדות וריקודים, המשיך: כאשר מגיעים ל"להרגו" (כאשר הורגים את היצירה-הרע), "ולבי חלל בקרביי"²⁷, אזי נעשה אופן חדש בחיים.

שני פתגמים הנ"ל של הצמח-צדק מבארים את שתי הדרגות הנ"ל דיעקב וישראל: בדרגת "יעקב", שיש עדיין צורך במלחמה עם היצירה-הרע, "קטלה פלגא" – הרי זה חיי עמל ("אָ געמאַטערטער לעבן"); אבל בדרגת "ישראל", שכבר הרג לגמרי את היצירה-הרע, "קטלא כולה" – נעשה אופן חדש

ולכן נקרא "יעקב עבדיי"²¹ – מלשון עבודה²² ויגיעה, לברר את נפש הבהמית (אלא שאין בו "אוון", כיוון שסוף-כל-סוף מתגבר ומנצח את היצירה-הרע).

אבל במדרגת "ישראל" נאמר "ולא ראה עמל בישראל", שאינו צריך כלל להתייגע וללחום עם היצירה-הרע, כי "שרית עם אלוקים ועם אנשים", הוא כבר שולט וביטל את כל ההעלמות וההסתרים על אלוקות. ולכן העבודה של "ישראל" אינה באופן של מלחמה (עם הלעומת-זה), אלא כללות העבודה היא להתעלות בעילוי אחר עילוי במדרגות

היצירה-הרע בעצמו רוצה שלא ישמעו אליו, כיוון

שהוא יודע את המטרה האמיתית שבשבילה נברא

– לגלות את מעלתו של יהודי

בחיים: חיים נעימים וחיי תענוג.

בקדושה גופא²³ – "יילכו מחיל אל חיל"²⁴.

ה. כאמור לעיל, הרי, "לא הביט אוון ביעקב". אף שבמדרגת יעקב ישנו עניין של "עמל", כיוון שהמלחמה עם היצירה-הרע היא יגיעה קשה וכרוכה עם סכנה, מכל-מקום, יש בכוחו לנצח את המלחמה ולהיות נקי מ"אוון".

והיינו לפי שכל יהודי הוא "נצר מטעי מעשה ידי", והוא "חלק אלוקה ממעל ממש"²⁸ (חלק מהקב"ה כביכול), ולכן, כשם שלא שייך שיהיה למישהו שליטה ח"ו על הקב"ה, כך כביכול אין לאף אחד שליטה על נשמת איש ישראל, אם רק אינו חפץ בכך;

בכוחו של יהודי תמיד לנצח את המלחמה, ויתירה מזה, שיש לו ההבטחה שסוף-כל-סוף אכן ינצח את המלחמה בפועל: "לא ידח ממנו נדח"²⁹, "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא".

27 תהילים קט, כב. וראה תניא פ"א (הב).

28 שם רפ"ב.

29 שמואל-ב י"ד (בשינוי לשון). וראה הל' ת"ת לאדה"ו

פ"ד סי"ה. תניא ספ"ט.

ד. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר²⁵ אודות הרבי הצמח-צדק, שפעם, באמצע התוועדות, מרוב התרגשות, קפץ על השולחן, ואמר: "מה לי קטלה כולה (הריגת היצירה-הרע לגמרי), מה לי קטלה פלגא²⁶

21 ישעיהו מד, א.

22 וע"ד המבואר בעניין "עובד אלוקים" ("לשון הווה, שהוא באמצע העבודה שהיא המלחמה עם היצירה-הרע כו" – תניא רפ"ט), שזוהו מלשון "עיבוד עורות" (תו"א משפטים ע"א, ובכ"מ), שזוהי עבודה הכרוכה ביגיעה גדולה, הנקראת בכללות בשם "עמל", ועניין זה הוא בכל אחד ואחד בהתאם לדרגתו, מעמרו ומצבו, ולפי זה נמדר ה"עמל", גדלו עמקו ורחבו כו' (מהנחה בלתי מוגה).

23 וע"ד המבואר באגה"ק (סכ"ו קמה, א) בנוגע לאופן העבודה לעתיד-לבוא – לאחרי ש"את רוח הטומאה אעביר מן הארץ" (זכריה יג, ב), ובמילא לא יהיה צורך בעבודה ד"סוד מרע" – שהעבודה תהיה "לייחד ייחודים עליונים יותר להמשיך אורות עליונים יותר כו" (מהנחה בלתי מוגה).

24 תהילים פד, ח. וראה ברכות ומ"ק בסופן.

25 שיחת יום ב' דחה"ס תרצ"ו ס"ג (סה"ש תרצ"ו עמ' 8).

26 ב"ק סה, א.

גם ההבטחה והוודאות (ככל העניינים בתורה) נוגעת לעבודה בפועל עכשיו. הוודאות שסוף-כל-סוף יהיה הנצחון במלחמה, צריכה להוסיף תוקף ושמחה בעשיית העבודה, ושמחה זו מועילה לנצחון, וגם - למהר את הנצחון שיהיה מוקדם יותר. וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר³⁰: "חייל... אף-על-פי שהולך למקום סכנה, הולך הוא מתוך ניגון של שמחה... הוא הולך בשמחה, ועל-ידי זה מנצח".

1. ולכן אומרים במוצאי שבת: "אל תירא עבדי יעקב וכו'" - כמבואר בליקוטי-תורה שם³¹: בשבת - יהודים הם בבחינת "ישראל", ואז אינם זקוקים לעבודה ויגיעה לברך בירורים³². אבל במוצאי שבת, כאשר צריכים לחזור ולירד למדרגת "יעקב עבדי", לעסוק בעבודת הבירורים דששת ימי החול - אזי מכריזים למעלה לכל יהודי: "אל תירא עבדי יעקב", שלא יתיירא לירד לדרגת "יעקב עבדי"; ואין זה רק ציווי שלא יתיירא, אלא יחד עם זה נותנים לו גם כוח ועוז שלא להתיירא ולעסוק בעבודה בשמחה, והשמחה מקילה את העבודה וממהרת ראיית "שכר טוב בעמלו", ועד שזוכים "ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"³³.

30) סה"מ תש"ט ס"ע 323 ואילך. וש"נ.
31) בתורת החסידות מבוארים כמה מנהגים ונוסחאות גם מאלה שאינם בנוסח ונהוג חב"ד.
32) וע"ד שבורר בגשמיות אסור בשבת, והיינו לפי שהעבודה דשבת אינה לברך בירורים, והעבודה אינה בהעניין ד"סור מרע", אלא עיקר העבודה היא ב"עשה טוב".
וזהו גם ששבת עניינו תענוג - וקראת לשבת עונג" (ישעיהו נח, ג), ועד שמצווה לענוג בעונג אכילה ושתייה, בכשר שמן ויין ישן (ראה שו"ע אדה"ז או"ח רסרמ"ב. וש"נ), והיינו שלא זו בלבד שהגשמיות אינו מעלים ומסתיר, אלא אדרבה - זהו עניין של קרושה ומצווה.
וכללות העניין בזה - שבשבת נמצא יהודי ב"דשות היחיד", דיחידו של עולם, ששם "לא יגורר רע" (תהילים ה, ה), ולכן אינו זקוק ל"עמל" עם הלעומת-זה, שנשאר למטה (מנהחה בלתי נוגה).
33) תמיד בסופה.

* * *

1. וניגנו הניגון "צמאה לך נפשי גו' עך טי דורין כו", וגם כ"ק אדמו"ר ניגנו בעצמו, ואחר-כך אמר:

בוודאי יודעים כולם פירוש התיבות (של הניגון הנ"ל) בכללות³⁴: המדובר הוא אודות היצר-הרע, שלהיותו "מלך זקן וכסיל"³⁵, נקרא "דורין", שפירושו כסיל. והוא נוסע אל היריד ("מאָרקאָ") - כמבואר בחסידות³⁶ שהעולם כולו הוא כמו "יריד" שבאים אליו לקנות סחורה על מנת להרוויח, שהרי "זבון וזבין (ללא רווח) תגרא איקרי" (בתמיהה)³⁷, ודוגמתו בנמשל הוא עניין ירדת הנשמה לעולם: הנשמה היא "חצובה מתחת כיסא הכבוד"³⁸, ויתירה מזה, כדברי רבינו בתניא³⁹ ש"נפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש", ונשמה זו יורדת למטה ומתלבשת בנפש הבהמית ובגוף, ועוסקת בכל ענייני העולם - הנה ירדה זו היא צורך עלייה, היינו, שהירידה היא כדי להרוויח, שלכן לא מספיק "שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם"³⁹, שהרי "זבון וזבין תגרא איקרי", אלא צריכה להיות עלייה למקום נעלה יותר מהמקום שממנו היתה הירידה.

וכמו שנתבאר לעיל בהמאמר⁴⁰, שעל-ידי "באר מים חיים"⁴¹ (דקאי על ירדת הנשמה למטה) ממשיכים את ה"מעייין" ב"גנים", אפילו בגן-עדן העליון, שזהו עניין "מאין באת"⁴². ובאותיות פשוטות:

34) ראה גם שיחת ליל שמח" שנה זו בסופה (תו"מ חכ"א עמ' 113).
35) קוהלת ד, יג ובפרש"י.
36) ראה תו"א ותו"ח ר"פ יושב. ובכ"מ.
37) ב"מ מ, ב (ובפרש"י). וש"נ.
38) זח"ג כט, רע"ב. וראה בהנסמן בנצו"ז לוח"א קיג, א.
39) ב"מ קז, סע"א.
40) ד"ה באתי לגני - הא' פ"ו (תו"מ חכ"ב ע' 10). הב' פ"ט (שם עמ' 24).
41) שה"ש ד, טו.
42) אבות רפ"ג.

משכו וקחו לכם צאן למושפחתיכם ושחטו הפסח (יב, כא)

קרבן פסח, שהיה הכנה לגאולת מצרים, בא מן הצאן דווקא, כי בתיבה זו נרמז עניין יציאת מצרים (צאן מלשון "צאנה וראינה").

(אור-התורה - שמות, כרך א, עמ' רפה)

ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות (יב, כב)

פעולות אלה היו חשובות מאוד ביציאת מצרים. חשיבותם גדולה גם במשמעותן הפנימית: **אזוב** - רומז לשפלות וענווה, כמאמר רז"ל (מדרש רבה) "שאתם שפלים כאזוב", **אגודת אזוב** - רמז לאחדות ישראל, **וטבלתם בדם אשר בסף** - רמז ללימוד התורה שנמשלה לדם.

והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות - על-ידי העבודה בדברים אלה זוכים להגיע למעשה האבות, כמאמר רז"ל (מדרש רבה) "והגעתם אל המשקוף - בזכות אברהם; ואל שתי המזוזות - בזכות יצחק ויעקב"; והלא כך אמרו רז"ל (תנא דבי אליהו רבה פכ"ה): "כל אחד ואחד מישראל חייב לומר - מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי, אברהם, יצחק ויעקב".

(אור-התורה - שמות, כרך א, עמ' שיח"ש"ט)

וטבלתם בדם אשר בסף (יב, כב)

במדרש כאן אמרו, ש"דם" רומז ללימוד התורה. וסימנך: "סף" רומז ל"שישים המה מלכות", **שישים** מסכתות, ו"רשמונים פילגשים" - **שמונים** ברייתות (ראה במדב"ר פי"ח).

(אור-התורה - שמות, כרך א, עמ' שכה)

ועבר ה' לנגוף את מצרים (יב, כג)

שם הוי' הוא מידת החסד והרחמים, ובכל זאת נאמר "ועבר הוי' לנגוף את מצרים", כי מכת בכורות היתה בבחינת "גבורה שבחסד", וכמשל האב שמחמת אהבתו לבנו הוא מכה את שונאו.

(אור-התורה - רמזי תורה, דף ל, עמ' ג)

ופסח ה' על הפתח (יב, כג)

יש להבין: מה עניינה של הפסיחה על הפתח דווקא, והלוא ה' פסח על כל הבית, כפי שנאמר (להלן פסוק כז), "אשר פסח על בתי בני-ישראל במצרים"?

ההסבר בזה:

פסח - רומז לגילוי אלוקות שבדרך "דילוג", שהוא נעלה מכל מדידה והגבלה. **פתח** - מסמל את עבודת ה' בדרך של קבלת עול מלכות שמים, המהווה שער ומבוא לגילוי אלוקות.

עבודת ה' מתחלקת (בדרך כלל) לשלושה קווים: תורה (קו האמצעי - המשקוף), עבודה (קו השמאל - המזווה השמאלית) וגמילות-חסדים (קו הימין - המזווה הימנית).

ופסח ה' על הפתח - גילוי אלוקות נעלה זה בא על (ידי) הפתח, על-ידי קבלת עול מלכות שמים, שהוא ה"כלי" לגילוי זה.

(ספר המאמרים תש"ז)

פרשת בא

וככה תאכלו אותו, מתניכם חגורים, נעליכם ברגליכם, ומקלכם בידכם (יב,יא)

חיי האדם נחלקים, בדרך כלל, לשלושה תחומים: האדם עצמו, קשריו עם הזולת ועם סביבתו הקרובה, יחסו אל הסביבה הרחוקה יותר (מה שנראה כלא שייך אליו).
שלושה חלקים אלה נרמזים בשלושת הפרטים האמורים - "מתניכם", "נעליכם", "מקלכם":
"מתניכם" - אדם צריך להגיע לחירות בכל הקשור לו עצמו. חירות זו נרמזת ב"מתניכם", שכן "המותנים הם דבר המעמיד כל הגוף עם הראש הניצב ועומד עליהם".
"נעליכם" - על האדם לסייע לאנשים שאיתם הוא בא במגע. באופן כללי יותר - להכניס אלוקות וקדושה בכל סביבתו. עניין זה רמזו ב"נעליים", שהרי באמצעות הרגל בא האדם במגע עם האדמה.
"מקלכם" - אדם חייב להשפיע גם על חלק העולם הרחוק ממנו, שאינו מסוגל להגיע אליו, שהרי "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם". דבר זה נרמז ב"מקל", שכן באמצעותו אפשר להגיע למקומות שהיד קצרה מלהגיע אליהם.

(ממכתב כללי י"א בניסן תשמ"ו)

והיה הדם לכם לאות (יב,יג)

לא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו... ונתן להם הקב"ה שתי מצוות: דם פסח ודם מילה (פרקי דרבי אליעזר פכ"ט)

שתי מצוות אלה, ברית-מילה וקרבן פסח, רומזות לשני אופנים בעבודת הבורא - התחלתיות והמשכיות.

ברית-מילה מסמלת קשר בין הקב"ה ליהודי כבר בתחילת החיים. לעומתה, קרבן פסח שהוא חיוב על ראש המשפחה, מצביע על קשר מאוחר יותר בין האדם לקב"ה (כאשר האדם הוא כבר בעל משפחה).

לגבי קרבן פסח נאמר (בא יב, כא) "משכו וקחו לכם צאן... ושחטו הפסח", "משכו ידיכם מעבודה זרה" (מכילתא שם) - בשלב זה של החיים ייתכן שיש מעשים שנעשו בעבר הדורשים תיקון. ואכן, כל רגע בחיים הוא התחלה של העתיד והמשך של העבר.

בכללות יותר: יש תקופות שבהן מתחיל אדם דברים חדשים, ויש תקופות שבהן הוא עוסק בהמשך פעולותיו בעבר. שני אלה מסמלים שני סוגים כלליים של עבודת הבורא: סוג אחד - עבודת הצדיק, העוסק בעיקר בכיבוש יעדים חדשים. הסוג השני הוא - עבודת בעל-התשובה, העוסק בעיקר בתיקון העבר. בפרטיות יותר - שני סוגי העבודה קיימים אצל כל יהודי. בבוקר, בקומו משנתו, הוא "ברייה חדשה", המתחילה יום חדש ומתכוננת לקראת העתיד. לעומת זאת, לפני השינה הוא עושה "חשבון נפש" על היום שחלף.

יציאת מצרים - היציאה מכל מיצר וגבול בעבודת הבורא - דורשת אפוא שתי עבודות אלה: הן התחלתם של דברים חדשים (עבודת הצדיק "בעשה טוב") והן תיקון של פעולות ומעשים מן העבר (עבודת בעל-תשובה "בסוד מרע").

(ממכתב כללי י"א בניסן תשכ"ט)

הנשמה מצד עצמה, כפי שהיא "חצובה מתחת כיסא הכבוד" - היא רק "חלק אלוהי ממעל"; אך על-ידי ירידתה למטה, הנה "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה"⁴³, דכיוון שעל-ידי זה ממלאת הנשמה ציווי ורצון הבורא, הרי "שכר מצווה מצווה"⁴⁴, שמתחברת ומתאחדת עם נותן התורה ומצווה המצווה, "לאשתאבא בגופא דמלכא"⁴⁵, באופן ש"ישראל וקוב"ה כולא חד"⁴⁶.

וזהו שאמרו רז"ל⁴⁷ "עתידין צדיקים (ויתירה מזה: כל ישראל, שהרי "עמך כולם צדיקים")⁴⁸

ועל זה הוא עניין ה"עמל" ביעקב (כנ"ל ס"ג) - היגיעה שצריכה להיות אצל כל אחד, שאף-על-פי שרואה לפניו שתי דרכים, "את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע", מכל-מקום, "ובחרת בחיים"⁵⁰, שאינו טועה, אלא בוחר בדרך החיים, וגם אם הדבר כרוך עם קשיים ויגיעה, אין זה מעכב אותו מהבחירה וההליכה בדרך שרוצה הקב"ה שיילך בה, שזוהי דרך התורה והמצווה. וכשביל זה צריך להיות מישוה שיסית ויפתה אותו שלא לעשות כן (שהרי אם יהיה רק טוב בלבד, לא יהיה עניין של יגיעה) - שזוהי היצר-

מרוב התרגשות קפץ הצמח-צדק על השולחן, ואמר - "מה לי קטלה כולה (את היצר-הרע), מה לי קטלה פלגא, אבל קטלה פלגא על-כל-פנים צריך להיות!"

הרע, שמסית ומפתה את האדם, כדי שהאדם ימצא בעצמו את הכוחות שלא לציית אליו, ולמרות טענותיו של היצר-הרע, יבחר בדרך הישר, בלימוד התורה וקיום המצוות.

מהי כוונת היצר-הרע? - איתא בזוהר⁵¹ ומובא בחסידות⁵² שהיצר-הרע בעצמו רוצה שלא ישמעו אליו, כיוון שהוא יודע את המטרה האמיתית שבשבילה נברא - כדי לגלות את מעלתו של יהודי, שמבלי הבט על הקשיים, עושה הוא מה שהקב"ה מצווה עליו לעשות; ואז מקבל גם היצר-הרע את שכרו - כיוון שעל ידו נעשתה עבודתו של יהודי לא בדרך של "נהמא דכיסופא", אלא על-ידי יגיעתו.

וכל זה - כאשר לא שומעים אל היצר-הרע; אבל מי ששומע להיצר-הרע, ופגם ועבר את הדרך - אזי החיסרון הוא בשתיים: הוא עצמו לא קיים את הציווי "ובחרת בחיים", אלא הלך בדרך הלא-

שנקראין על שמו של הקב"ה", שהוא עניין התאחדות הנברא עם הבורא, "אתם הדבקים בה' אלוהיכם"⁴⁸.

ונמצא, שעל-ידי "תשובה ומעשים טובים בעולם-זה" מרוויחים ב"יריד" את השכר והרווח היותר גדול, רווח בלי-גבולי - ההתאחדות עם הקב"ה בעצמו שהוא למעלה מכל מדירות והגבלות.

ח. וכדי להשיג את הרווח מתוך נועם ועריכות ("מיטן גאנצן געשמאק") - רוצה הקב"ה שעניין זה לא יהיה באופן של "נהמא דכיסופא"⁴⁹, מתנה ללא יגיעתו.

43 שם פ"ד מי"ז.

44 שם מ"ב.

45 זח"א רי"ב.

46 ראה זח"ג ע"ג.

47 ב"ב ע"ה, רע"ב.

48 ואתחנן ד.ד. וראה אדר"ג ספ"ד.

49 ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. לקו"ת צו ז, ריש ע"ד.

ובכ"מ.

50 ניצבים ל, טו"ט.

51 ח"ב קס"ג, א.

52 תניא ספ"ט. ספ"ט. ובכ"מ.

נכונה; וגם היצירה הרע אינו מרוצה ממנו, שהרי לא זו בלבד שלא יקבל שכר על כך שעל-ידו באה טובה ליהודי, אלא הוא עוד יקבל "פסק" ... כמו בכל עניין שמביא תקלה בעולם, כמו שכתוב⁵³ "ואת הבהמה תהרוגו", מפני שבגללה נכשל יהודי. וזהו הטעון עם היצירה הרע: בשלמא כאשר מסית את האדם באופן שהאדם אינו שומע אליו - הרי זו חכמה גדולה; אבל כאשר עושה מלאכתו ובסופו של דבר שומע האדם אליו - הרי לא זו בלבד שה"דורין מארקו" אינו מרוויח מאומה (נוסף לכך שהאדם אינו מרוויח מאומה), אלא אדרבה, שיקבל "פסק" על כך שעל-ידו באה תקלה בעולם.

ט. וזהו תוכן הניגון "צמאה לך נפשי... עך טי דורין כו":

תכלית פעולתו של היצירה הרע היא - שיהודי יתעורר ברגש של צימאון להקב"ה ("צמאה לך נפשי"), כיוון שנמצא "בארץ ציה ועיף בלי מים"⁵⁴, וכמבואר בתניא⁵⁵ שזהו הטעם ש"זרונות נעשו לו מזכות"⁵⁶, "הואיל ועל-ידי זה בא לאהבה רבה זו", באופן ש"צמאה נפשו לה" כארץ עייפה וציה... ביתר עוז כו".

ואם-כן, לאחרי שיהודי הגיע כבר להדרגה ד"צמאה לך נפשי כמה לך בשרי" - שוב אין ל"דורין מארקו" מה להתערב, כיוון שהוא עשה כבר את שלו... ואז פעולתו אינה אלא "ראָביש סוואַרקאָ", לעשות מחלוקת בין ישראל לאביהם שבשמים.

מהי הסיבה לכך שהיצירה הרע בכל זאת עושה כן?

הרי זה על-דרך המבואר⁵⁷ בפירוש הנוסח שאומרים ב"על חטא", "על חטא שחטאנו לפניך ביצירה הרע" - כידוע הקושיה⁵⁸: הרי כל החטאים

הם ביצירה הרע, ומהו יחודו של חטא זה? - שיש לפעמים שהיצירה הרע עצמו אינו רוצה בכך, הוא עשה כבר את שלו, אלא שהאדם מגרה את היצירה הרע, רחמנא-לילצן, יותר ממה שהיצירה הרע רוצה מצד עצמו!

וזהו גם מה שנתבאר לעיל בהמאמר⁵⁹ בעניין "עול דרך-ארץ"⁶⁰, עול דייקא, שלפעמים הרי זה באופן שהוא היפך השכל, היינו, שאפילו שכלו הבהמי אומר לו שהוא עושה שטות וגורם רעה לעצמו, ואף-על-פי-כן, מצד הכבודות שבלבו - כמו שנאמר "ויכבד לב פרעה"⁶¹ "ולא שת לבו גם לזאת"⁶², ועל-דרך זה בנוגע ל"פרעה" שבלבו - הרי הוא מגרה את היצירה הרע לעשות היפך רצון הבורא, גם כאשר היצירה הרע מצד עצמו אינו חפץ בכך.

וכפי שרואים שכתאשר אינו יכול לעמוד בניסיון ונכשל ומילא את תאוותו, הנה לאחרי שמילא תאוותו, יש לו רגש של היפך שביעות רצון [כדאיאת בספרים⁶³ שה"בחינה" לידע אם דבר מסויים הוא עניין של מצווה או עניין של עבירה, היא, רגש האדם לאחר המעשה, שלאחרי עשיית מצווה יש לו רגש של שביעת-רצון, והפכו בעבירה], כיוון שאפילו היצירה הרע עצמו אינו מרוצה מכך ששמעו אליו.

וזהו מה שטוענים - מתוך שמחה (ניגון) - שכיוון שישנו כבר העניין ד"צמאה לך נפשי כמה לך בשרי", אזי צריך כבר להיות העניין ד"אתהפכא חשוכא לנהורא"⁶⁴, כמו שכתוב⁶⁵ "ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך", "בשני יצריך"⁶⁶ - שלא זו בלבד שהיצירה הרע לא יהיה "ראָביש סוואַרקאָ", שלא יעשה עניינים השייכים לצד השמאלי, אלא אדרבה, שיהפוך להיות מסייע באהבת ה',

59) ד"ה באתי לגני - הא' פ"ג (תו"מ חכ"ב ע' 8). הב' פ"ה (תו"מ חכ"ב עמ' 20).

60) אבות פ"ג מ"ה.

61) וארא טז.

62) שם זכג.

63) ראה שבת מוסר פכ"ה. וראה גם תו"מ ח"ח עמ' 147.

64) ראה זח"א ד, א. תניא ספ"י.

65) ואתחנן ו, ה.

66) ברכות נד, א (במשנה). ספרי ופרש"י עה"פ.

כ"ץ להכריז: "מכיוון שהשנה היא שנת הקהל - עמדו הכן כולכם, אנשים נשים וטף, לקבל זמן שמחתנו" של שמיני-עצרת ושמחת-תורה". אחרי אמירת "אתה הראת" בפעם השנייה - הורה להכריז עוד פעם את ההכרזה האמורה, אך ב'הוספה':

"מאחר ש'עמדו הכן' קשור בצבא - ינגנו אפוא ניגון של ניצחון" וניגנו את 'מארש נפוליון' (לפי יומנו של הרה"ת רש"ד (ז"ל) שור - 'דברי שלום' עמ' מב).

אדמו"ר הזקן אימץ הניגון

בהתוועדות השנייה דשבת בראשית (תשל"ד) אמר הרבי, שאלה שהלכו בתהלוכה לשמח יהודים בבתי-כנסיות יאמרו "לחיים" וינגנו ניגון שמח. ניגנו 'נפוליון' מארש', ואח"כ אמר הרבי: הניגון הזה, הרי כפי הידוע אצל חסידים מכונה בשם 'נפוליון' מארש'. זה היה כפי שכותב אדמו"ר האמצעי באריכות, איך שאדמו"ר הזקן התנגד בתוקף לנפוליון (נדפס באגרות-קודש, קה"ת תש"מ, עמ' רלו ואילך). ואדמו"ר הזקן בעצמו התבטא (אגרות-קודש שם, עמ' קנ"קנא) ש"באם ניצח ב"פ [כונפארט, שם משפחתו של נפוליון] יורם קרן ישראל, ויורבה העושר בישראל, אבל יתפרדו ויתנתקו לכן של ישראל מאביהם שבשמים, ובאם שינצח אלאכסנדרן ה"צאר", יושפל קרן ישראל ויורבה העוני בישראל אבל יתענגו ויתקשרו ויתחברו לכן של ישראל לאביהן שבשמים".

ואחר-כך (ראה ספר-השיחות תש"ג, עמ' 118) הובא הניגון לפני אדמו"ר הזקן (לפי בקשתו), ומאז נתקבל ונקרא על שמו של המנגד 'נפוליון' מארש" - ניגון זה (של ניצחון) מבטא מישורו שמבקש טובה בגשמיות (וכן רבים) - ואדמו"ר הזקן היה ברביקות גדולה, בעת ש"אימץ" את

הניגון, והיינו שניגון זה נתברר בקדושה!

התחלה ב-770, המשך - בחברון

ליל שיש, ד', במרחשוון, אור ליום ו' ערב שבת-קודש פרשת נח תשל"ז. הרבי מתוועד התוועדות פתאומית בלתי שגרתית לחלוטין, כפי שציין בתחילת דבריו "התוועדות בזמן זה היא, לכאורה, דבר חידוש".

בהמשך הדברים סיפר הרבי כי באותו יום נתקבלה הודעה (באמצעות הטלפון) מארץ-הקודש שהשלימו את השליחות שעליה דיבר בהתוועדות שבת בראשית - שבהמשך להקפות (דשמיני-עצרת ושמחת-תורה) הנערכות בד' אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר (מוהרי"צ) תיערכנה הקפות בחברון ובירושלים העתיקה, עם אותו ניגון "מארש" של ניצחון, שאותו שרים במוצאי יום-כיפור כפי שהנהיג כ"ק מו"ח אדמו"ר..."

הרבי אף הגיה את השיחה ולא השלים אותה (כמפורט ב'פתח דבר' לליקוטי-שיחות, כרך לה, הערה 4). השיחה נמצאה בשבועות שלאחרי ג' תמוז תשנ"ד, ונדפסה לשבת-פרשת נח תשנ"ה - ואחר-כך בליקוטי-שיחות, כרך לה, עמ' 240 ואילך.

זה היה בהמשך למה שהתרחש לפני ההקפה החמישית, בליל שמיני-עצרת של אותה שנה: הרבי ניגש ומדבר לקהל ובין דבריו הוא אומר: "ומכיוון שבארץ-ישראל גופא, קובע השם-יתברך שארבעים ושמונה ערים ניתנו ללוויים, וביניהם חברון - יילכו אפוא הלוויים להקפה זו (ה), הן מתושבי ארץ-הקודש השוהים כאן לזמן קצר, הן הלוויים אשר לעת עתה דירתם הקבועה בחוץ-לארץ. ינגנו אפוא המארש הידוע ויכריזו על-ידי זה שאנן ניצוהיאי".

שהיה ניצב סמוך לו, ורקד עליו בכחינת מטיילא
כי חיננא לכהדי שכנתא, וכל העם מתרוממים
לעומתו בריקודין של שמחה. ואין לתאר מגודל
עבודה שהיה לו או בהתפשטות הגשמיות ממש.

ניצחון מתוך מארש

"הסדר בניצוח המלחמה" - אמר הרבי בליל
שמחת-תורה תשט"ז ("תורת-מנחם - התועודיות'
כרך טו, עמ' 108) - "הוא שהניצחון נעשה על-ידי
הצעירים, כיוון שלהם הכוח לניצח. וכפי שמצינו
גם בלעומת-זה, שאמר, 'אלוקיך זקן הוא ואין לו
כוח להציל עוד', כיוון שעניין הניצחון הוא דווקא
מצד מעלת הצעירים". הרבי מציין שמצד האמת
אין אצל בני-ישראל מציאות של זקנה, כיוון
שבכוחו של יהודי להיות צעיר תמיד.

אולם לפועל הצעירים ממחישים זאת בפועל.
והוסיף הרבי ואמר:

וטעם הדבר - לפי שהצעירים אינם עסוקים
כל-כך בענייני העולם כמו פרנסה וכדומה, וכן מצד
מעלת המרץ והחיוניות שבהם.

וכיוון שניצחון במלחמה הוא מתוך שירת
'מארש' דווקא - יגנונה הצעירים, אלו שעומדים
עדיין לפני נישואיהם, 'מארש נפוליון' המבוגרים
- ימחאו כפיהם, אבל לנגן יגנו רק הצעירים.
לאחר שניגנו 'מארש נפוליון', אמר הרבי:

כדי לפייס דעתם של אלו שעומדים לאחרי
הנישואין - יגנו עתה הם ניגון, והצעירים ימחאו
כפיהם...

יצויין, כי הרבי לא הזכיר את הניגון בשמו
המלא, 'מארש נפוליון', אלא פעמים ספורות
ממש. בדרך-כלל הזכירו בתור "מארש", "שיר של
ניצחון" וכיו"ב.

נתינת כוח ומארש

ב'בין הזמנים' שבתקופת הקיץ נוסעים אברכים
ותמימים לקרב את ליבם של ישראל לאביהם
שבשמים - מנהג שהונהג עוד בחיים-חיותו של
כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ וקיבל תנופה בתקופת
נשיאותו של הרבי. שליחות זו נקראת "שליחות
המרכז לענייני חינוך".

בהתוועדות י"ב בתמוז תשכ"ו דיבר הרבי על
כך שמהזמן דיי"ב תמוז מתחילות הנסיעות של
"שליחות המל"ח". וההתחלה של "נתינת כוח"
- תהיה מהתוועדות זו ובאמירת 'לחיים'. ציונה
לכולם לומר 'לחיים' ולנגן את המארש של נפוליון
שהינו מארש של ניצחון.

שיר לחינוך צבא

כידוע, בתשרי תשמ"א הקים הרבי את ארגון
הילדים העולמי 'צבאות השם' ("פונה בקריאה
לילדי/ילדות ישראל שלפני גיל בר/בת מצווה
להתאגד ב"צבאות השם" (בסיסמת): 'ווי וואָנט
משיח נאו') - ראשי פרקים מעבודת כ"ק אדמו"ר
בראש קובץ 'היום יום').

ביום ראשון, כ"ה בתשרי תשמ"א, שאל הרב
יעקב-יהודה העכט את הרבי מה לעשות עם
הבקבוק 'משקה' שקיבל אמש במהלך חלוקת
ה'כוס של ברכה' עבור 'צבאות השם'. והרבי ענה
שיערוך ביום רביעי כינוס גדול של ילדים, כסיום
לחודש תשרי, ושתהיה תזמורת, ולפני תפילת
מנחה ישירו את 'המארש נפוליון', שכן כך יש
להתחיל לחנך צבא.

זהו תוכן התשובה, מפי השמועה, כפי שצוטטה
ב'יומן שנת הקהל' תשמ"א, עמ' 37.

הרבי שר בסיום ההתוועדות

באותו חורף שוב עלה 'מארש נפוליון' על שולחן
מלכים. זה היה (יומן הנ"ל, עמ' 79) בסיומה של
התוועדות פתאומית שהתקיימה בראש-חודש שבט
תשמ"א בצעהריים, בין השעות 3:30-5:45 (הסיבה
לעיתוי הלא שגורתי, כנראה, כדי לא להפריע
לשמחת חתונה שהתקיימה בלילה). הרבי סיים את
ההתוועדות בתזכורת על דבר ברכה האחרונה ויצא
כשהוא מתחיל לשיר את 'מארש נפוליון'.

'עמדו הכן' - עם מארש

ליל שמיני-עצרת תשל"ד. רגעים ספורים לפני
השעה 9:00 בערב נכנס הרבי ל"הקפות". לפני
"אתה הראת" הורה לגבאי הרה"ח ר' משה-פינחס

שהיא היסוד לכל מצוות עשה (כמבואר בדברי
הרמב"ם⁶⁷), כולל גם מצוות יראת ה', שהיא היסוד
לכל מצוות לא תעשה⁶⁸, ונמצא, שכאשר אהבת
ה' היא "בשני יצריך" - אזי מסייע גם היצר-הרע
בקיום כל תרי"ג מצוות, שבוה נכלל גם העניין
ד"קדש עצמך במותר לך"⁶⁹, וכללות העבודה
ד"בכל דרכיך דעהו"⁷⁰.

7. ואז זוכים שיהיה "כן בקודש חזיתך", כפירוש
הבעש"ט⁷¹ "הלוואי בקודש חזיתך":
כשם ש"צמאה לך נפשי גו' בארץ ציה ועייף",
הנה באותו צימאון, מרוצה וכיליון, יעמדו גם

(67) ראה "פירוש" לרמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ב.

(68) תניא פ"ד.

(69) יבמות ג.א.

(70) משלי ג.ו. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

(71) ראה כתרי-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סס"ד.
וש"ג.

כאשר "בקודש חזיתך" - כאשר יקויים בקרוב
היעוד המקווה "את רוח הטומאה אעביר מן
הארץ", ו"מלאה הארץ דעה את הוי"⁷², שאז יעמדו
בתנועה של רצוא לילך מדרגה לדרגה, "מחיל אל
חיל", בקדושה גופא⁷³,

והיינו, לפי שבקדושה גופא ישנן דרגות שהן
שלא בערך, ובמילא דרוש צימאון גדול ביותר,
עד לאופן של יציאה מהכלים, שזהו עניין "בכל
מאודך"⁶⁵, מאוד שלך לפי אותה שעה,
ורצוא זה ממשיכים אחר-כך עד למטה מטה
- לעשות לו יתברך דירה בתחתונים.

(קטעים מהתוועדות מוצאי שבת-קודש פרשת בשלח,
'א בשבט ה'תשח". 'תורת-מנחם - התועודיות' תשח"י,
חלק כב, עמ' 37-46 - בלתי מוגה)

(72) ישעיהו יא.ט.

(73) ראה לעיל הערה 23.

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

